

Muzeum
Narodowe
we Wrocławiu

40 lat „Panoramy Racławickiej” we Wrocławiu

Pierwsze w historii spotkanie potomków i członków rodzin malarzy – twórców „Panoramy Racławickiej”, otwarcie ekspozycji „Od szkicu do panoramy”, prezentacja plenerowa pokazująca skomplikowane powojenne losy płótna, konkurs filmowy „Moja Panorama” oraz ogólnopolska kampania reklamowa – to najważniejsze wydarzenia obchodów 40-lecia „Panoramy Racławickiej” we Wrocławiu.

„Panorama Racławicka” powstała w latach 1893–1894 we Lwowie. Upamiętnia zwycięską bitwę pod Racławicami (4.04.1794) stoczoną między wojskami powstańczymi pod wodzą Tadeusza Kościuszki a armią rosyjską. Pomysłodawcą „Panoramy Racławickiej” był znany lwowski malarz Jan Styka (1858–1925), który zaprosił do współpracy wybitnego batalistę Wojciecha Kossaka (1856–1942). Pomagali im Ludwik Boller, Tadeusz Popiel, Zygmunt Rozwadowski, Teodor Axentowicz, Włodzimierz Tetmajer, Wincenty Wodzinowski i Michał Sozański.

„Panorama Racławicka” dotarła do Wrocławia w 1946 r., jednak na udostępnienie jej publiczności trzeba było czekać prawie 40 lat. Niewygodna tematyka obrazu – triumf polskiego oręża nad wojskami rosyjskimi – wywoływała obawy ówczesnych władz, które zwlekały z podjęciem decyzji o jego prezentacji. Przez cały ten

czas jednak prowadzone były starania o wystawienie monumentalnego obrazu. Już w 1947 r. powstała Komisja Odnowienia Panoramy Racławickiej, w 1956 r. powołany został 2. Komitet Odbudowy Panoramy Racławickiej. Rok później ogłoszono konkurs na projekt rotundy. Autorami zwycięskiego projektu byli Ewa i Marek Dziekońscy. Budowę rotundy rozpoczęto w 1966 r. Jej konstrukcję według projektu inż. Jana Weryńskiego wzniesiono w rekordowym tempie pomiędzy 12 i 23 czerwca 1967 r. Przez kolejne 12 lat budynek trwał jednak w stanie surowym.

Zmiany polityczne i wydarzenia Sierpnia 1980 r. doprowadziły w końcu do długo wyczekiwanej decyzji o konserwacji i udostępnieniu „Panoramy Racławickiej”. Konserwację płótna rozpoczęto 1 grudnia 1981 r., a już 13 grudnia ogłoszony został stan wojenny. Zespół konserwatorów po kierownictwem Stanisława Filipiaka robił wszystko, by prace nie uległy przerwaniu. Pełniono dyżury nocne w pracowni w obawie przed jej zamknięciem.

Po ponad czterech latach ciężkiej pracy Społecznego Komitetu Panoramy Racławickiej pod przewodnictwem prof. Alfreda Jahna, Zespołu Realizacyjnego kierowanego przez Danutę Wielebińską i Zespołu Konserwatorów dowodzonego przez Stanisława Filipiaka 14 czerwca 1985 r. uroczystie otwarto „Panoramę Racławicką”. Od razu stała się ona najważniejszą atrakcją turystyczną miasta i wciąż cieszy się nie słabnącym zainteresowaniem zwiedzających. Do dziś odwiedziło ją 12 milionów widzów. Najwięcej osób zobaczyło „Panoramę Racławicką” w 1988 r. – 508 882 osoby, najmniej w roku pandemii – „zaledwie” 60 875. Ostatnie lata to znaczny wzrost frekwencji. W 2023 i 2024 Muzeum „Panorama Racławicka” zanotowało drugi i trzeci wynik w swojej historii (w 2023 r. – blisko 477 tysięcy zwiedzających, a w 2024 r. ok. 472 tysiące).

W uroczystościach jubileuszowych, które odbędą się 14 czerwca 2025 r., wezmą udział osoby najbardziej zasłużone, dzięki którym możliwe stało się przywrócenie „Panoramy Racławickiej” społeczeństwu w 1985 r. Wśród zaproszonych gości znaleźli się: inż. arch. Ewa Dziekońska – współprojektantka budynku, inż. Jan Weryński – autor projektu konstrukcyjnego, konserwatorzy, którzy przygotowywali płótno do ekspozycji, a także m.in. kierowca, który przywoził „Panoramę Racławicką” do Wrocławia po wywiezieniu jej do Warszawy. Nie zabraknie także byłych i obecnych pracowników Muzeum „Panorama Racławicka” Oddziału Muzeum Narodowego we Wrocławiu, którzy przez cztery dekady z wielkim oddaniem i troską dbali o stan obrazu oraz komfort milionów zwiedzających.

Po raz pierwszy w historii „Panoramy Racławickiej” we Wrocławiu dojdzie do spotkania potomków i członków rodzin malarzy – twórców tego wyjątkowego dzieła. Swój udział zapowiedzieli przedstawiciele rodzin: Styków, Kossaków, Axentowiczów, Rozwadowskich, Sozańskich, Tetmajerów i Wodzinowskich.

14 czerwca 2025 r. w Gmachu Głównym Muzeum Narodowego we Wrocławiu otwarta zostanie wystawa „Od szkicu do panoramy” [15.06–12.10.2025], na której pokazane zostaną szkice, rysunki koncepcyjne i przygotowawcze ukazujące proces twórczy stojący za monumentalną „Panoramą Racławicką” Jana Styki i Wojciecha Kossaka. Najważniejszym punktem wystawy, wokół którego zbudowana zostanie cała narracja, będzie „Mała Panorama Racławicka” – wypożyczona z prywatnej kolekcji.

Wrocławianie i turyści będą mogli poznać skomplikowane losy „Panoramy Racławickiej” dzięki prezentacji plenerowej, która udostępniona zostanie na Skwerze Wrocławianek. Muzeum Narodowe we Wrocławiu przygotowało również konkurs filmowy „Moja Panorama” i prosi o podzielenie się swoimi osobistymi wspomnieniami związanymi z „Panoramą Racławicką”. Na zwycięzcę czeka nagroda w wysokości 10 tys. złotych, zdobywca drugiego miejsca otrzyma 5 tys., a trzeciego 2 tys. złotych.

Z okazji jubileuszu swojego oddziału Muzeum Narodowe we Wrocławiu przeprowadzi również kampanie promocyjne. W ogólnopolskiej – „Panorama Racławicka” wejdzie w dialog z symbolami innych polskich miast, natomiast wrocławska odsłona kampanii #LiczySięPanorama skupi się na zaskakujących ciekawostkach związanych z tworzeniem wielkiego obrazu. „Panoramę Racławicką” promować będzie tramwaj oraz jubileuszowy mural na jednej z kamienic w centrum.

Z okazji jubileuszu ukażą się publikacje:

- *Od szkicu do panoramy. Czterdziestolecie udostępnienia Panoramy Racławickiej we Wrocławiu*, autorstwa Natalii Sienkiewicz
- *Panorama Racławicka z bardzo bliska, czyli zoom na detal*, autorstwa Izabeli Trembałowicz-Chęć, z fotografiami Wojciecha Rożowicza

Ponadto w ofercie:

- *Panorama Racławicka. Przygoda z Super-Tadem*
- *Nowe wydanie albumu Panorama Racławicka*, autorstwa dr. Romualda Nowaka
- *Panorama Racławicka. Idea – Kontekst – Współczesność*, autorstwa dr. Romualda Nowaka i Beaty Strażmierowicz
- *Panorama Racławicka* (z leporello), autorstwa dr. Romualda Nowaka i Beaty Strażmierowicz

Dr hab. Piotr Oszczanowski, dyrektor Muzeum Narodowego we Wrocławiu:

Czterdzieści lat, które dzieli nas od momentu, w którym we Wrocławiu udostępniona została publiczności „Panorama Racławicka”, to jeden z najważniejszych i najwspanialszych okresów w powojennej historii naszego kraju.

To Sierpień 1980 roku, ten patriotyczny zryw społeczeństwa polskiego, wzbudził tę oddolną inicjatywę i doprowadził do powołania Trzeciego Społecznego Komitetu Panoramy Racławickiej pod przewodnictwem prof. Alfreda Jahna. W parze z tym szedł iście heroiczny wysiłek kilkudziesięciu konserwatorów, którzy w latach 1981–1985 przywrócili „Panoramie Racławickiej” pierwotne walory artystyczne. Odzyskali dzieło, które w ciągu dziewięciu miesięcy dziewięciu wybitnych malarzy polskich końca XIX w., z Janem Styką i Wojciechem Kossakiem na czele, stworzyli dla zawsze pozostającego bliskim naszym sercom i pamięci Lwowa.

To we Wrocławiu powstało dla niego, dzięki takim osobom jak m.in. inż. arch. Ewa Dziekońska oraz inż. Jan Weryński, nowe miejsce ekspozycji.

Dzisiejsze Muzeum „Panorama Racławicka” to wizytówka stolicy Dolnego Śląska. Dla ogromnej rzeszy Polek i Polaków miasto Wrocław kojarzy się przede wszystkim właśnie z „Panoramą Racławicką”. Dziękujemy im – a to jest już 12 milionów zwiedzających – za obecność w naszym muzeum. Za tę ostatnimi laty blisko już półmilionową publiczność rocznie. To jednoznacznie potwierdza, że to wszystko miało głęboki sens – ten niezwykły wysiłek naszych poprzedników, determinacja i odwaga wielu, wielu ludzi, którym z całego serca, bardzo szczerze dziękujemy.

Plan obchodów

13 czerwca 2025

»→ godz. 16:00 – preview „Od szkicu do panoramy” dla Stowarzyszenia Przyjaciół Muzeum Narodowego we Wrocławiu

14 czerwca 2025

»→ godz. 12:00 – spotkanie z potomkami i rodzinami malarzy „Panoramy Racławickiej”

»→ godz. 15:00 – uroczystości jubileuszowe w Muzeum „Panorama Racławicka”: przemówienia, odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej konserwatorowi Stanisławowi Filipiakowi, wręczenie medali „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, udostępnienie prezentacji plenerowej poświęconej historii „Panoramy Racławickiej” we Wrocławiu

»→ godz. 16:30 i 17:00 – zwiedzanie Muzeum „Panorama Racławicka”

»→ godz. 18:00 – otwarcie wystawy „Od szkicu do panoramy”

Patronat honorowy / Honorary patronage

Hanna Wróblewska
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Minister of Culture and National Heritage

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

we Wrocławiu

we Wrocławiu

Muzeum Narodowe we Wrocławiu jest instytucją kultury prowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego /
The National Museum in Wrocław is an institution of the culture run by the Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland

Mecenas Muzeum
Narodowego
we Wrocławiu

Bank Polski

Patron of
the National Museum
in Wrocław

Partner

Wrocławska Organizacja Turystyczna